

וּכְבֹּד חַיִּינִים

א וועכנטליכע בלעטל ארויס געגעבן
דורך בני אמונים

366

פרשת בא

תשפ"א

פערל ווערטער איבער אמן און תפילה אין די פרשה

מאוצרות אמונים

מתפללים" - א לשון רבים, אין די צייט וואס נאר איך דאוון. טראץ עס איז איינגעפירט צו שרייבן בלשון רבים, האט רבי זונדל אכטונג געגעבן זיך נישט אוועק רוקן פון די אמת אפילו א האר נישט.

נאך וואס דער 'דברי יואל' האט געהערט די מעשה, האט ער געזאגט אז די הנהגה פון רבי זונדל איז ריכטיג, און ער האט צוגעטראפן צו די ווערטער פון רמב"ן וואס האלט אז א יחיד זאל זיך נישט באנוצן מיט א לשון רבים, און שרייבט אז דער וואס טוט יא אזוי האט ער א זינד פון ליגנט.

יארן שפעטער האט רבי אברהם דערציילט:

אין לויף פון אסאך יארן נאך די געשיכטע האב איך פרובירט טרעפן די מקור פון דער רמב"ן, אבער איך האב נישט געטראפן. נאך אסאך יארן האב איך אנגעהויבן טראכטן אפשר האב איך נישט גוט געהערט וואס דער רבי האט געזאגט, אבער שפעטער האט השי"ת באלוינט מייןע אויגן און איך האב געטראפן די ווערטער פון רמב"ן אויף די פאלגנדע פסוק, וואס זאגט אז טראץ פרעה ווענדט זיך צו משה און אהרן מיט א לשון רבים: "והעתירו", האט משה מקפיד געווען צו באטאנען א גאנצע צייט אז ער אליין וועט דאווענען, אזוי ווי עס שטייט: "והעתירת אל ה' (ח ה); "אפרוש כפי אל ה' (שם כה), און זאגט: "כי לא ידבר משה בזה לשון רבים, שלא יוציא שקר מפיו".

עיוולות שחברו עמ' נו

מקדש ישראל והזמנים

"היום אתם יצאים בחדש האביב" (יג ד)

דער רבנו בחיי שרייבט:

די הייליגע תורה האט אנגעהאנגען די צייט פון די ימים טובים אין די סעזאנען פון די יאר; יו"ט פסח געפאלט אויס אין 'פרילינג', שבועות אין די צייט פון די 'שניט' און סוכות אין די צייט פון 'אסיף' ווען מ'נעמט צוזאם די פרוכט פון די פעלד. דעריבער האבן די חכמים מתקן געווען ביי דער נוסח פון קידוש און ביי די תפילות פון די ימים טובים: "מקדש ישראל והזמנים", און נישט "מקדש ישראל והמועדים" - אזוי ווי עס שטייט אין פסוק (ויקרא כג ד): "אלה מועדי ה' מקראי קדש..." ווייל די קביעות פון די ימים טובים איז אנגעהאנגען אין די צייט פון פרילינג, שניט און צוזאמענעם.

משנכנס ניסן מרבין מיט 'אמונה'

"החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה" (יב ב)

רבי חיים קינסט פון די ירושלימ'ער מגידים זאגט:

ביי יציאת מצרים זענען די אידן ריין געווארן פון די טומאת עבודה זרה און די ריינע אמונה האט זיך געשטארקט אין זייערע הערצער. יעדע יאר, ווען עס ווערט באנייט חודש ניסן, ווערט נתעורר די השפעה פון די אמונה אין די הארץ פון יעדער איד, און דאס קען פארשטארקן און באפעסטיגן די אמונה אין ה' און אין זיין גענצליכע געוועלטליגונג אויף אלעס. א רמז אויף דעם קען מען טרעפן אין לשון הפסוק "ראשון הוא לכם" - איז סופי תיבות: 'אמן'.

תורת מועדים עמ' לו

וועגן דעם ביי די זמירות פון שבת בעטן מיר: "הרחמן הוא יברך את עמו... ויזכו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות" - מיר זאלן זוכה זיין דאס זען מיט די אויגן, און אזוי זענען מיר פארזיכערט אז די תורה וועט זיך נישט אפטון פון אונזערע קינדער אויף אייביג.

חמד שלמה

די אפגעהיטנקייט פון משה פון א לשון וואס זעט אויס ווי שקר

"והעתירו לה' אליכם ויסר מעלי רק את המות הזה; ויצא מעם פרעה ויעתר אל ה'" (יז-יח)

אמאל האט זיך באגעגנט רבי אברהם יפה'ן ראש ישיבת נאבהארדאק ביי א שמחת שבע ברכות מיטן סאטמאר רב בעל 'דברי יואל'. וועלנדיג שילדערן פארן רבי'ן די גרויסקייט פון די חכמי המוסר, האט ער אים דערציילט א מעשה וואס האט פאסירט מיט רבי זונדל סאלאנטער: איינמאל האט ער באקומען א בריוו פון א תלמיד וואס בעט ער זאל דאווענען אויף זיין פרוי וואס איז קראנק לע. רבי זונדל האט געבעטן פון זיין משמש זאל שרייבן צו יענעם תלמיד אז ער דאוונט אויף זיין ווייב אזוי ווי ער האט אים געבעטן. דערנאך וואס דער משמש האט געשריבן דעם בריוו האט ער נישט געוואלט אויף דעם חתמ'ענען. אויף די וואונדער פון דער משמש האט ער ערקלערט: האסט געשריבן "אנו

'בא אל פרעה' - אן א חשש פון א קטרוג

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדי למען שתי אתי אלה בקרבו" (יא א)

לכאורה דארף מען פארשטיין, די ווערטער: "כי אני הכבדתי את ליבו", איז דען א טעם אז ער זאל גיין, פארקערט, דאס איז דאך א סיבה זיך אפהאלטן פון צוגיין צו אים, אין אזא פאל איז דאך זיכער אז ער גייט נישט צוהערן צו משה?

ענטפערט דער מהר"ם שיק:

פונקט פארקערט, משה האט מורא געהאט גיין צו פרעה ווייל אויב ער וועט יא צוהערן צו זיינע ווערטער און תשובה טון וועט דורך דעם נתעורר ווערן א קטרוג אויף די אידן וואס הערן נישט אויס די ווערטער פון השי"ת (זעה אויב יב, ב), און אזוי ווי די חכמים ערקלערן (ירושלמי סנהדרין יא ה) די סיבה פארוואס יונה הנביא האט נישט געוואלט זאגן מוסר פאר די איינוואוינער פון נינוה אזוי ווי ה' האט אים באפוילן - ווייל ער האט מורא געהאט טאמער צוליב זייער תשובה וועט נתעורר ווערן א קטרוג אויף די אידן. דעריבער האט דער אייבערשטער געזאגט פאר משה: "בא אל פרעה", און זאלסט נישט מורא האבן טאמער עס וועט נתעורר ווערן א קטרוג אויף די אידן, "כי אני הכבדתי את ליבו" ער זאל דיך נישט צוהערן.

מהר"ם שיק השלם על התורה

'לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה'

"ולמען תספר באזני בנה ובן בנה את אשר התעללתי במצרים ואת אתתי אשר שמתי בהם וידעתם כי אני ה'" (יב ב)

זאגט רבי שלמה זלמן פריעדמאן אב"ד טענקא:

עס איז באקאנט דער מאמר חז"ל (ב"מ פה א): "כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם, שוב אין התורה פוסקת מזרעו לעולם". און תוספות (ב"ב נט א ד"ה והחוט) לייגט צו: די הבטחה איז געזאגט געווארן נאר ווען דער פאטער, דער זון און אייניקל זעהן איינעם דעם צווייטן. א רמז אויף דעם קען מען טרעפן אין אונזער פסוק: אויב דו "תספר" אליין די תורה "באזני בנה ובן בנה", דעמאלטס ביזסטו פארזיכערט אז די תורה וועט זיך נישט אויפהערן פון דינע קינדער, וידעתם ענק אלע "כי אני ה'".

"רבונו של עולם גלוי וידוע לפנך שאני בשר ודם ואין בי כוח לכון כוונת אמן, ויהא שמייה רבא, וברוך הוא וברוך שמו - כראוי. בכך יהי רצון מלפניך שתהא עולה כוונת אמן, ויהא שמייה רבא, וברוך הוא וברוך שמו, שאענה היום, עם אותם השרידים היודעים לכון כוונת עזיזם כראוי".

ברכות השחר: אויפן קול מיט כוונה מיט א חברותא.

תענה אמונים

געדאנקען לויט די סדר
פון דאווענען

'יהי רצון' נאך די ברכה 'המעביר שינה' (א)

'אנהייבן א נייע בלאט' יעדן טאג

דאס אוועק נעמען די שלאף פון אונזערע אויגן פארשליסט דעם געזיכטן טאג מיט אלע זיינע געשעהענישן, און ערמעגליכט אונז אנהייבן א נייע טאג מיט פרישע און נייע כוחות. ביים אנהייבן דעם נייעם טאג שטייען מיר אין א פרשת דרכים; מיר האבן די מעגליכקייט באשליסן צו מיר ווילן אויסנוצן דעם טאג צו קענען פארטרייבן אונזער ציל, דינען דעם באשעפער און עוסק זיין אין תורה הקדושה, אדער חסילה צוהערן צו דעם יצר הרע און נכשל ווערן מיט חטאים און עוונות.

ווייל אלעס גייט דאך נאך די אנהייב, איז פאסיג אז נאכן זאגן די ברכה 'המעביר שינה', זאלן מיר באלד בעטן פון הש"ת ער זאל אונז העלפן אויספירן דער איבערזיכער וואונטש, און אנהייבן דעם נייעם טאג אויף א בעסערן וועג פון נעכטן, מיט א ריכטיגע דביקות אין הש"ת און זיינע מצוות (פרוש 'שיח יצחק' בסידור 'אש' ישראל).

דער אלטער פון קעלם האט ערקלערט אז אין די ברכה 'המעביר שינה' לויבן מיר אויפן אוועק נעמען דעם טאג די רוחניות'דיגע שלאף וואס שטערט אונז צו לערנען די הייליגע תורה און מיינט זיין די מצוות. דעריבער זאגן מיר באלד די תפילה 'יהי רצון', אלץ א טייל פון די ברכה, פון דעם זאלן מיר פארשטיין וואס ליגט אין די ברכה, א לויב אויף די עפענונג פון די רוחניות'דיגע אויגן וואס העלפן צו דעם מענטש זיך צוגעוואוינען צו די תורה (הכמה מוסר' ת"א עמ' רנה).

זיך צוריק צוגעוואוינען אין תורה

באלד ביים אויפשטיין אינדערפרי, בעפאר מיר הייבן אן לערנען תורה, זענען מיר מיינדל א בקשה אויף לימוד התורה - 'יהי רצון... שתרגילנו בתורתך' די פשוטע באדייט פון די בקשה איז אז די תורה זאל זיך קלאר און שארף אן אונזער מויל, אזוי ווי חז"ל זאגן (דפוסיין א): "שאם ישאלך אדם אל תגמגם ותאמר לו לא אלא אמור לו מיד" (שמעיה תפילה' עמ' 10).

אבער די מפרשים זאגן אז די בקשה איז נישט נאר אויף צו געדענקען דאס לערנען, נאר אויך אז דאס לערנען זאל זיין מיט א קביעות. ווייל א געוואונטז ציט א מענטש צו טון די זעלבע פעולה ווייטער, און ווי מער ער וועט זיך צו דעם צוגעוואוינען, וועט אים גרינגער ווערן עס מקיים זיין. די אידישע נשמה פון איר נאטור ציט זי צו זיין פארטיפט אין די הייליגע תורה, אבער אקעגן דעם, דער כח פונעם גשמיות'דיגן קערפער צו ציען נאך די עולם הזה'דיגע תאוות דערווייטער אים פון די תורה.

ווי מער א מענטש געוואוינט זיך אין צו דברים בטלים און עניני עולם הזה, ווערט באשאפן אין זיין הארץ א שטארקע גלוסטעניש אנהאלטן די קשר מיט זיין מער און מער, ביז אין ענדע קען ער זיך נישט אקעגן שטעלן און ער לאזט אינגאנצן אפ די תורה חסילה, אזוי ווי די חז"ל זאגן ("לקוט שמעוני' עקב תתע'): "אם יום תעובדי - יומיים אעזובך".

דעריבער בעטן מיר הקב"ה ער זאל אונז העלפן פאררעכטן די שלעכטע געוואוינהייטן וואס מיר האבן זיך צו זיי צוגעוואוינען, און זיך צוריק צוגעוואוינען צו תורה און מצוות, ווי מער מיר וועלן זיך צוגעוואוינען צו די תורה אזוי וועט

פארווייניגערט ווערן אונזער אינטערעס אין די וועלטליכע נארשיקייטן, און דורך דעם וועט פארוויקליכט ווערן אונזער וואונטש און מיר וועלן זוהר זיין צו שטיין און וואקסן אין תורה (שיח יצחק' שם).

ווי א געוואוינהייט פון עסן און טרינקען

אמאל האט מען געפרעגט פון האדמו"ר בעל האמרי אמת' פון גור: וויאזוי בעטן מיר 'שתרגילנו בתורתך', חז"ל זאגן דאך (תחומא' כ' תבא א): "כל יום יהא התורה חביבה עליכם כאילו היום הזה קבלתם אותה מהר סיני"? האט ער געענטפערט: מיר בעטן אז די תורה זאל זיין ביי אונז א געוואוינהייט אזוי ווי עסן און טרינקען, וואס יעדע מאל האט דער מענטש א טעם ביים עסן און טרינקען (סידור 'שפת אמת' - לקוטי יהודה' עמ' צו).

אין ספר 'עולת תמיד' (פרט פ' ט) לייגט ער צו און זאגט: "ווערטער 'שתרגילנו בתורתך' בעטן מיר אז אלע אונזערע מעשיות און הנהגות זאל זיין ווי עס פאסט פאר א 'בן תורה', אזוי ווי מיר טרעפן וואס די חכמים האבן געהייסן (מס' דרך או"ך פ"ח): 'תלמיד חכם צריך שיהא צנוע באכילה ובשתיה, ברחיצה ובסביחה, ובניעולת הסנדל, בהליכתו ובעטיפתו, ובקולו וברקו ובמעשיו הטובים'".

מקיים זיין די מצוות מיט א דביקות

נאך בעטן מיר פון הקדוש ברוך הוא: "ודבקנו במצותיך". מיר זאלן נישט מקיים זיין די מצוות אזוי ווי א מעכאנישע טאט א פארשטאנד און געפיל, נאר מיר זאלן זיי מקיים זיין מיט א ברען און הייליגע געפילן. ווייל אזוי זאגן די חכמים (לקוט שמעוני' שלח תשס'): "א' משל צו איינעם וואס איז אריינגעפאלן אין וואסער, דער קאפיטאן האט אים דערלאזט צו שטריקן, און אים געזאגט: כאפ אן דער שטריק אין דיין הענט און לאז עס נישט אפ - אויב דו לאזט עס אפ האסטו מער נישט קיין לעבן. אזוי אויך האט הקב"ה געזאגט פאר די אידן: כל זמן וואס ענק זענען באהאפטן צו די מצוות האבן ענק לעבן, אזוי ווי עס שטייט (דברים ד'): 'ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום'." (הארת התפילה' עמ' 10). ווען א מענטש איז מקיים די מצוות מיט א ברען און דביקות, קומט אויף אים ארויף די ליכטיגקייט און די הייליגקייט פון די מצוות, און דאס דערהייבט אים און הייליגט אים (שיח יצחק' שם).

לכאורה, וואלט מען געדארפט בעטן פארקערט: "שתרגילנו במצותיך" ודבקנו בתורתך", ווייל אויך תורה איז ענדערשט פאסיג דער לשון 'דביקות' - אז דער מענטש זאל זיין דבוק אין די תורה, און ביי מצוות איז ענדערשט דער לשון 'הרגל' - דער מענטש זאל זיך אינגעוואוינען זיי מקיים זיין?

נאר די ערקלערונג איז אזוי: א מענטש איז מחוייב צו לערנען תורה א גאנצן טאג, און דורך דעם וועט ער מילא צוקומען צו א גלוסטעניש און דביקות, דעריבער איז ענגונג צו בעטן: "שתרגילנו בתורתך". איינעמאל ביי מצוות קען דער מענטש זיין 'געוואוינט' צו מקיים זיין די מצוות, אבער ווייל ער טוט עס אזוי ווי מצות אנשים מלומדה, איז ער נישט דבוק אין זיי מיט זיין גאנצע הארץ, דעריבער בעטן מיר: "ודבקנו במצותיך" (שפת חיים, ביאור תפילה עמ' 10).

יהי רצון מלפניך מיר בעטן דיר, עס זאל זיין דער ווילן פון דיר (סידור 'תפילה המושה') ה' אלקינו ואלת' אבותינו שתרגילנו בתורתך מיר זאלן זיין איינגעוואוינט אין דין תורה ודבר' **במצותיך** און מיר זאלן מקיים זיין די מצוות מיט א דביקות.

מעשה אמונים

א ווענטליכע ערציילונג
אויף אמן און תפילה

די קרענק איז אינגאנצן פארשוואונדן געווארן

געטראכט וועלכע רוחניות'דיגע זאך זאל ער זיך פארבעסערן און מחזק זיין.

נאכן זיך באראטן מיט זיינע רבי'ס האט ער באשלאסן מקבל זיין אויף זיך די באוואוסטע סגולה וואס ווערט געברענגט אין די קדמונים, אז טאג דער טאג און ווייטער וועט ער זיך מחזק זיין מיט לויבן הש"ת ביי די ברכה 'אשר יצר' דורכן עס זאגן מיט גרויס כוונה און אינעווייניג.

אויך ווען ער איז אדורכגעפאלן איין מאל צו צוויי מאל - האט ער נישט נאכגעלאזט, נאר ער האט פארגעזעצט אנהאלטן זיין קבלה אן א שוואכקייט, אויב דאס איז אים נישט ענגונג געווען האט ער זיך משתדל געווען צו מחזק זיין אלע ארומיגע מיט די חשיבות פון זאגן די דערהויבענע ברכה מיט כוונה. פון טאג צו טאג האט ער געפילט וואו ער אנטפלעקט פרישע טייטשן אין די טיפיקט פון די ספעציעלע ברכה, און דורך דעם זענען די געפילן פון לויב צו הקב"ה געשטיגן מער און מער.

נאכן אריבער גיין א שטיקל צייט איז ער געווען ביים דאקטער טון די געווענליכע בדיקות. ווען די ענטפער'ס זענען אנגעקומען האט דער דאקטער געגנבן געשרי: ענדליך, נאך א לאנגע צייט וואס די קראנקייט האט זיך פארערגערט הייבט מען אן צו זען אשטיקל פארבעסערונג.

פון יעצט האט ר' שמעיה אנגעהויבן פילן א פארגרינגערונג. די ווייטאגן און די שווערע סימפטאמען האבן אנגעהויבן נאכלאזן זיין קערפער, און נאך עטליכע חדשים האבן זיי אינגאנצן אויפגעהערט.

די בדיקות וואס ער האט געטון אין די קומענדיגע צייט ווען עס איז געווען באשטימט צו דעם, האבן געוויזן אז ער קראנקייט פונעם זיך נאך אין זיין קערפער, אבער ווייל די נאכווייזן האבן זיך אינגאנצן אויפגעהערט האט עס אים נישט צופיל געמושטעט. ער האט צוריק אנגעהויבן פונקציאנירן ווי א געווענליכער מענטש און צוביסלעך איז די קראנקייט פארגעסן געווארן פון אים.

די סומע פון דרייצן יאר וואס זענען אריבער פון נאך זיין קראנקייט האבן אפגעשוואכט אביסל די קבלה וואס ער האט זיך אונטערגענומען אין זיין קראנקייט. ער האט זיך געטראפן זאגן די ברכה 'אשר יצר' אפגעכאפטערהייט, אזוי ווי אסאך אנדערע, און די דערמאנונג אויף דעם - האט נישט פארשעטעט פון צו קומען.

די קראנקייט איז צוריק מיט א צוריק פולן שטארקייט, און צוזאמען מיט דעם די 'סידור' און שרעקליכע ווייטאגן. דאס מאל האט ער באשלאסן זיך ווענדן צו דעם גרעסטן פראפעסיאנאל אין לאנד, וואס דינט אלץ אויפזעהער פון אפטיילונג און איינע פון די חשובע שפיטעלער. אבער אסאך האט ער נישט געהאט וואס צוצוגעבן, ער פונקט ווי דער פריערדיגער אסאך געמאלדן אז עס איז נישטא קיין היילונגס מיטל פאר די קראנקייט. מ'קען עטוואס גרינגער מאכן די ווייטאגן, אבער עס איז נישטא א וועג אינגאנצן אפהאלטן פון צו קומען.

א שטערקערע דערמאנונג פון דעם האט אים נישט אויסגעפעלט. זיין דאס מאל האט ער באשלאסן זיך נישט לאזן פון וואס די שטארקע שרייבן פאך, נאר זיך שטארקן צום צווייטן מאל מיטן זאגן די ברכה 'אשר יצר' מיט כוונה, און אלץ א תשובה אויף דעם וואס ער איז אביסל נאכגעלאזט ביז ער האט ער זיך אויך אונטער גענומען זיך מחזק זיין מיט זאגן די ברכה 'אשר יצר' מיט כוונה.

יעצט איז ער נישט איבערדאשט געווארן ווען א קורצע צייט נאכדעם זענען די סימפטאמען אינגאנצן פארשווינדן געווארן ווען זיי וואלטן קיינמאל נישט געווען פון פריער. אויב דאס איז נישט געווען, ביי די קומענדיגע בדיקה וואס ער האט געטון צוליב די באפעל פון א גרויסער דאקטער, זענען זיי צוויי איבערדאשט געווארן צו זען אז די קישקעס האבן זיך אינגאנצן אויסגעהיילט.

די קראנקייט איז אוועק געגאנגען און איז אינגאנצן פארשוואונדן געווארן פון זיין קערפער דורך א אומקלארע וועג, א זאך וואס אויך די גרויסע דאקטורים האבן צוגעשטימט אז מ'קען עס אנרופן א אפערנע נס.

"טאקא אזוי", האט דער יונגערמאן געענדיגט זיין ערצילונג. "אך ביי איבערגעצייגט געווארן צו זען אז דער גרעסטער כח צו קענען היילן ווייטאגן ליגט אין האנט פון דער מענטש אליין. אויב ער וועט נאר מקבל זיין אויף זיך צו מחזק זיין און פאררעכטן וואס ער פעלט אויס, איז די 'שועה' אים פאררעכט פון הימל, פון די הענט פון הש"ת דער רופא כל בשר ומפלא לעשות".

א' עוד מלבדו עמ' 254